

ABC Teorie vázání: intro

Mojmír Dočekal

PS 2020

Vázání a hierarchická povaha frázové struktury

- model syntaxe:
 - ① podkladová struktura, která je projektována tak, aby byly splněny lexikální požadavky, a která se řídí X';
 - ② ta je změněna na povrchovou strukturu pohyby, inzercí (*do support*) a mazáním (elipsy);
- konstituenty jsou hierarchicky uspořádány;
- lokalita selekce;
- referování k objektu lze obstarat různými způsoby: vlastní jména, zájmena a reflexivní zájmena;
- konverzační principy diktují, že nemáme být specifitější než je třeba;
- koreference a nekoreference zapsaná indexy;

- některé věty jsou negramatické, i když daný objekt byl už zmíněn:

- (1)
- *Svá stodola byla zbourána.
 - *Petr_i ho_j viděl.
 - *Petr_i říká, že Marie_j se_j myje.
 - *On_i slyšel, že Petr_j je v Paříži.

- popis negramatičnosti těchto příkladů vychází ze syntaktické struktury;

Anafory

- nemají žádnou nezávislou referenci, jejich reference zcela závisí na antecedentu;

Reflexivní zájmena

- nemohou být použity ve větě, není-li v této větě koreferující DP;

- (2)
- Marie_i miluje sebe_i.
 - Sousedovy kočky_i milují své_i majitele.
 - Chlapci_i bojovali proti sobě_i.
- (3)
- Potkal jsem Petra_i.
 - *Karel_j se_i má rád.
- (4)
- Potkal jsem Petra_i.
 - *svůj_i dědeček má rád.
- (5) Reflexivum musí mít antecedent ve své větě.

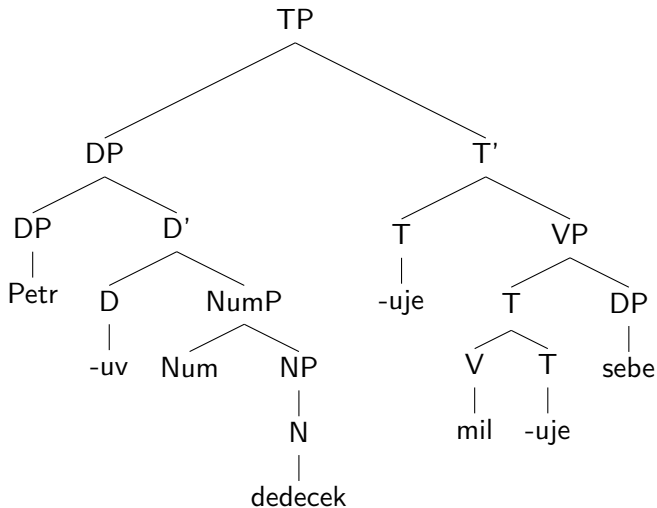
- v angličtině se navíc musí shodovat:

- (6) a. the boy likes himself/*herself/*themselves
b. the girl likes *himself/herself/*themselves

- (7) Reflexivum se musí shodovat se svým antecedentem osobě, čísle a v rodě.

- těžší příklady:

(8) *Svůj_i dědeček miluje Petra_j.

(9) Uzel X c-commanduje uzel Y, jestliže sestra X dominuje uzlu Y.

- to ale nestačí, protože to nevysvětlí negramatičnost:

(10) Petr_i ví, že Karel miluje svého_i dědečka.

- je to příliš daleko:

(11) Reflexivum a jeho antecedent musí být ve stejné TP.

- antecedent nemusí být subjektem:

(12) Petr našel Marii ve svém pokoji.

- mohou to být subjekty DP:

(13) Petr viděl Mariiny obrázky svého pokoje.

(14) Reflexivum a jeho antecedent musí být ve stejné XP se subjektem.

(15) Petr miluje vyprávění o sobě.

(16) Petr miluje Mariino; vyprávění o sobě.

- z čehož plynou 4 požadavky:
 - ① reflexivum musí být koreferenční se svým antecedentem ve stejné větě;
 - ② reflexivum se musí s antecedentem shodovat v osobě, čísle a rodě;
 - ③ antecedent musí c-commandovat reflexivum;
 - ④ reflexivum a jeho antecedent musí být ve stejné XP, která má subjekt;
- shrnuto:

(17) Princip A: anafora musí mít antecedent, který je ve stejné XP (mající subjekt) jako anafora.

Reciproční anafory

- reciproční anafory musí být také vázány, ale mají jinou sémantiku:

(18) Naši učitelé a studenti mají rádi jedni druhé/se navzájem.

(19) [Naši učitelé x a studenti y] jsou takoví, že [x má rád y a y má rád x].

Větší detail

- poměrně hrubozrné: nerozlišuje mezi anaforami, nerozlišuje typy antecedentů
 - ▶ jiné domény *pro se* vs. *svůj* (obecně rozdíl mezi hlavou a max frází)
 - ▶ reciproční anafory a jejich druhy
- experimentální práce Jitka Koudelková: Interpretace reciprocity v češtině: experimentální studie
- kopie

- ② The range of readings: DA approach can get only the strongest readings

- (20)
- a. Morris, Hilary and Philip know each other.
 - b. The telephone poles are 500 feet from each other.
 - c. The chairs are stacked on top of each other.

- R-approach: parallelism of strength and plurality readings
- *the others*: lack the weaker readings

- Negated reciprocal sentences:

(21) Morris, Hilary and Philip do not know each other.

- presupposition of indivisibility
- positive reciprocal sentences – cumulative readings:

(22) a. Morris and Philip kissed Hilary and Desiree.
b. Telephone poles are 500 feet from each other.

- it is not possible to have weaker than cumulative readings:

- (23)
- a. #The plates are stacked underneath each other.
 - b. #The boys preceded each other into the room.
 - c. #The men are each others fathers.
 - d. #Mary and Desiree gave birth to each other.
 - e. #John and Mary are taller than each other.

- DA approaches are best suited for SR readings
- *the others* cannot have dependent plural reading:

- (24) #The boys talked to the others.

- experiment: *the others* much less acceptable with weaker readings than *each other*

- (25)
- The boxes are connected to each other by a line.
 - The boxes are connected to other (boxes) by a line.

- Czech?

- (26)
- Ty krabice jsou k sobě připojené drátem.
 - Ty krabice jsou k ostatním připojené drátem.

Subjektová orientace anafor?

(27) a. Milicioner₁ rassprašival arestovannogo₂ o sebe₁/*₂.

Shrnutí a reformulace

- kvůli paralelismu s logikou a také proto, že kvantifikované DP nemohou být koreferentní ve stejné větě, se používá termín **vázání**:

(28) Každý učitel se má rád.

(29) Každý učitel má rád každého učitele.

- kvantifikátory nereferují, a proto nemůže být ani řeči o koreferenci;
- anafora musí být vázána svým antecedentem;

(30) Anafora musí být vázána ve své doméně.

(31) Doména DP je ta část struktury, která obsahuje DP, je to nejmenší XP se subjektem, která obsahuje tuto DP.

- 1 anafora musí mít svůj antecedent;
- 2 antecedent musí c-commandovat tuto anaforu;
- 3 antecedent musí být v doméně anafory;

Princip B

- zájmena jsou (většinou) s anafory v komplementární distribuci;

- (32)
- a. Marie miluje sebe/*ji.
 - b. Marie a Karel miluje sebe navzájem/*je.
 - c. Potkal jsem Petra. Karel *se/ho pozval na čaj.
 - d. Potkal jsem Petra. *Svůj/jeho dědeček ho pozval na čaj.
 - e. Petrova maminka miluje *sebe/ho.
 - f. Petr ví, že Karel *se/ho miluje.

- je-li vztah mezi anaforou a jejím antecedentem v pořádku, pak nahrazení anafory zájmenem vede k negramatičnosti a obráceně;

(33) Princip B: zájmeno nesmí být vázáno ve své doméně.

- neříká to nic o tom, jestli zájmeno má mít antecedent nebo ne;

Komplikace

- komplikace je v tom, že komplementarita není úplná:

(34) They_j like their_j/each other_j's books.

- doména pro anafory se občas neshoduje s doménou pro zájmena;

Kvantifikované antecedenty

- zájmena mohou být interpretována jako vázaná;
- referenční hodnota může být fixována dvojím způsobem: koreferencí a vázáním:

(35) Marie si myslí, že je chytrá.

a. Marie si myslí, že Marie je chytrá.

b. Marie takové x , kde x si myslí, že x je chytré.

- rozdíl mezi interpretací volnou ((36-a)) a vázanou proměnnou ((36-b)):

(36) Jen Karel obdivuje svoji tchyni.

a. Karel obdivuje Karlovu tchyni a nikdo jiný neobdivuje Karlovu tchyni. (x (svoji) = Karlova)

b. Karel obdivuje Karlovu tchyni a nikdo jiný neobdivuje svoji tchyni. (x (svoji) = x -ova)

- pro kvantifikátory je možná jen druhá interpretace:

(37) Každý si myslí, že ho ostatní podceňují.

(38) Kdo si myslí, že ho ostatní podceňují?

- navíc:

- (39)
- a. Karlova matka ho viděla.
 - b. *Matka každého námořníka ho viděla.
 - c. Ukázal jsem mu tvůj popis Petra Nováka.
 - d. *Ukázal jsem mu tvůj popis každého námořníka.

- generalizace:

(40) Má-li zájmeno kvantifikovaný výraz jako antecedent, pak musí být tímto výrazem c-commandováno.

- správné predikce:

(41) Petr vešel do místnosti. Hospodský ho pozdravil.

(42) *Každý student vešel do místnosti. Hospodský ho pozdravil.

Hypotéza

(43) Interpretace vázané proměnné vyžaduje c-command od svého antecedentu.

- možné podmínky:

- ① referující výraz vs. kvantifikátor

(44) a. Matka Petra Nováka si myslí, že ho učitelé podceňují.
b. Matka každého studenta si myslí, že ho učitelé podceňují.

Kontext: ...

- ② baseline/reference level podmínka

(45) a. Petr Novák si myslí, že ho učitelé podceňují.
b. Každý student si myslí, že ho učitelé podceňují.

Nepronominální výrazy

- na negramatičnost vázání R-výrazů nemá vliv žádná změna domény:

- (46)
- *On nenávidí Petra.
 - . *On ví, že Karel nenávidí Petra.
 - *On ví, že Karel říkal, že nenávidí Petra.

- samozřejmě není problém, pokud r-výraz není c-commandován svým antecedentem:

- (47)
- Po tom, co jsi s ním mluvil, Petr odvezl auto.
 - Stavitel jeho domu navštívil Petra.

- (48) Princip C: r-výraz nesmí být vázán.

Shrnutí

- vázán=interpretovaný jako mající referenci od c-commandujícího antecedentu;
- (49)
- a. Anafora musí být vázána ve své doméně.
 - b. Zájmeno musí být volné (ne-vázané) ve své doméně.
 - c. R-výraz nesmí být vázán.
- doména je množina uzlů, která je zahrnuta v nejmenší XP se subjektem obsahující anaforu;
 - v angličtině ještě platí agreement;

Některé problémy

Koreference bez vázání

VP elipsa

Porušení lokální selekce

Shrnutí

- model syntaxe;
- otázka, na které úrovni se uplatňuje teorie vázání – není na to odpovězeno;
- jednotlivé přirozené jazyky zacházejí s těmito rovinami různě:

- (50)
- a. *otagai-no sensei-ga karera-o hihansita (koto)
svíGEN učiteléNOM jeACC kritizovali (faktuální)
'*Sví učitelé je kritizovali.'
- b. karera-o otagai-no sensei-ga hihansita (koto)
jeACC svíGEN učiteléNOM kritizovali (faktuální)
'Je kritizovali sví učitelé.'

- (51) a.???Svoja rabota nraavitsja Maše.
b. Maše nraavitsja svoja rabota.
c. *Svá práce se Petrovi líbí.
d. *Petrovi se líbí svá práce.

● opakování: požadavky BT:

- ▶ shoda: anafora se musí se svým antecedentem shodovat v osobě, v čísle a v rodě;
- ▶ DP je vázána: (1) koreferenční; (2) c-commandována;
- ▶ doména DP: nejmenší část stromu, která je obsažena v jedné XP se sbujektem;
- ▶ ABC;

● lokalita selekce:

- ▶ selektuje-li hlava A B jako komplement, pak B musí být sestrou A;
- ▶ selektuje-li hlava A B jako subjekt, pak je B subjektem A nebo subjektem věty, která obsahuje A;